

ZANEMARENI STANDARD U BOSNI I HERCEGOVINI: PROAKTIVNA DIMENZIJA PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA

Autorica: Nermina Voloder

Zakonskim okvirom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini nije utvrđena obaveza javnih organa da samoinicijativno, i kada ne postoji konkretan zahtjev, objavljuju za javnost relevantne informacije koje posjeduju. Ovakva pravna regulativa značajno odstupa od novijih međunarodnih standarda u ovoj oblasti, koji nalažu da su javni organi dužni ne samo odgovarati na pojedinačne zahtjeve, već bi određene kategorije informacija od javnog interesa trebali objavljivati na proaktivnoj osnovi. U takvom pravnom okviru, oblast *proaktivne transparentnosti* nije adekvatno uređena, što se, između ostalog, ogleda u fragmentiranosti i parcijalnom reguliranju obaveze proaktivne objave informacija od javnog značaja, kao i nedostatku pravne zaštite korisnika informacija. Analiza propisa relevantnih za proaktivni segment prava na informaciju ukazuje na neophodnost zakonskog utvrđivanja minimuma standarda koji se odnose na sadržaj i kvalitet objave informacija od javnog značaja.

GLAVNI NALAZI

1. UVOD

Usvajanjem Zakona o slobodi pristupa informacijama (dalje u tekstu: ZOSPI) 2000. godine na državnom, a godinu kasnije i na nivou entiteta, u Bosni i Hercegovini (BiH) je utvrđeno pravo svakog pojedinca na pristup informacijama pod kontrolom javnih organa. Informacije u posjedu institucija vlasti definirane su kao javno dobro, a njihova dostupnost građanima kao neophodan preduvjet za demokratske procese. U skladu s tim principima, ZOSPI utvrđuje pravo pristupa širokom krugu javnih informacija, uz mogućnost ograničenja tog prava kada za to postoje opravdani, u zakonu utemeljeni, razlozi. Ipak, uprkos formula-

ciji da "javni organi imaju odgovarajuću obavezu da objave informacije"¹, ZOSPI-ji u BiH regulirali su pristup informacijama isključivo kao pravo pojedinca da traži informacije u posjedu javnih organa putem pismenog zahtjeva. Tekst zakona, a ni kasnije izmjene i dopune, ne propisuju, naime, *proaktivno objavljivanje* informacija na inicijativu samih javnih organa, iako je ova praksa u sve većem broju zemalja u svijetu prihvaćena kao neizostavni dio otvorene i transparentne vlasti.

U nedostatku takvih odredbi u ZOSPI-ji u BiH, ovaj *policy brief*, zasnovan na obimnijoj studiji koju će Analitika uskoro objaviti², nudi pregled i analizu aktuelnih

¹ "Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini", *Službeni glasnik BiH* 28/00, 45/06, 102/09, 62/11, 100/13, član 2, stav b.

² *Policy brief* bazira se na studiji naslova *Proaktivna transparentnost u Bosni i Hercegovini: Stanje i perspektive u svjetlu međunarodnih standarda i komparativnih rješenja* autora Alena Rajka, u izdanju Centra za društvena istraživanja Analitika (u pripremi).

KLJUČNE PREPORUKE

1. Potrebno je zakonom propisati minimum informacija koje su javni organi dužni proaktivno objavljivati na svojim internetskim stranicama.
2. Za efektivnu transparentnost nužno je definirati standard kvaliteta proaktivno objavljenih informacija kako bi informacije bile ne samo objavljene, već i tačne, relevantne i razumljive široj javnosti.
3. Nadležne institucije u Bosni i Hercegovini trebale bi uspostaviti centralni portal namijenjen za objavu svih informacija koje su javni organi dužni objaviti na proaktivnoj osnovi.
4. Neophodno je proširiti inspekcijski nadzor na sve oblike ostvarivanja prava na pristup informacijama, uključujući i proaktivnu dimenziju tog prava.

propisa u BiH koji su relevantni za proaktivni segment prava na pristup informacijama, te identificira ključna ograničenja i nedostatke u tom domenu. *Brief* zaključuje okvirne preporuke za unapređenje aktuelne regulative i mehanizama za ostvarivanje proaktivne dimenzije prava na slobodu pristupa informacijama.

2. ZNAČAJ PROAKTIVNE TRANSPARENTNOSTI, MEĐUNARODNI STANDARDI I DOBRE PRAKSE

Proaktivno objavljivanje informacija u ovom kontekstu odnosi se na obavezu javnih organa da samoinicijativno, i u odsustvu pojedinačnih zahtjeva, objavljuju određene vrste informacija od javnog značaja. Proaktivan pristup donosi značajne koristi kako za one koji traže i koriste informacije tako i za javnu administraciju. Građanima, pravnim osobama ili organizacijama civilnog sektora na taj je način omogućen neposredan pristup informacijama, a samim tim i efikasniji monitoring rada

vlasti bez izlaganja administrativnim procedurama i troškovima koji mogu nastati u tom procesu. Administracija je, s druge strane, značajno rasterećena u smislu procesuiranja individualnih zahtjeva, jer u slučaju proaktivnog objavljivanja samo jedna odluka o objavljivanju određene kategorije informacija zamjenjuje niz odluka po istim individualnim zahtjevima.³ Pored toga, nijedan sistem transparentnosti ne može se bazirati isključivo na individualnim zahtjevima jer takav pristup vodi značajnim nejednakostima u pristupu javnim informacijama.⁴ U tom slučaju, tek bi mali broj građana, i to onih koji su podnijeli zahtjev za pristup informacijama, bio u mogućnosti koristiti te informacije kako bi donijeli kvalitetne odluke i aktivno učestvovali u društvenim procesima. Kako bi se to izbjeglo, javni organi bi trebali, na vlastitu inicijativu, osigurati jednostavan, pravovremen i efikasan pristup svim bitnim informacijama koje posjeduju.

Prednosti proaktivnog objavljivanja informacija reflektirane su i u međunarodnim standardima u oblasti slobode pristupa informacijama, koji sve eksplicitnije nalažu

³ Mario Savino, *The Right to Open Public Administrations in Europe: Emerging Legal Standards*, SIGMA Papers, br. 46 (Paris: OECD Publishing, 2010), str. 33.

⁴ Access Info Europe, *Open Government Standards: Transparency Standards* (Madrid: Access Info Europe, 2014), str. 6.

obavezu proaktivnog objavljivanja informacija. Tako npr. Konvencija Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima, koju je BiH ratificirala 2012. godine (ali koja, istina, još nije stupila na snagu), propisuje objavljivanje informacija u posjedu institucija vlasti na njihovu inicijativu, sa ciljem promoviranja transparentnosti i omogućavanja informiranog učešća javnosti u diskusiji o pitanjima od javnog interesa.⁵ Konvencija referira na neka od najkvalitetnijih zakonskih rješenja u pojedinim zemljama, u kojima je javnim organima zakonom naloženo da objavljuju informacije o „strukтури, osoblju, aktivnostima, pravilima, politikama, odlukama, delegiranju ovlasti, informacijama o pravu na pristup informacijama i o načinu upućivanja zahtjeva za pristup službenim dokumentima, kao i druge informacije od javnog interesa”.⁶

Aktivnosti nevladinih organizacija i multilateralnih inicijativa daju poseban doprinos konkretizaciji međunarodnih standarda u ovoj oblasti. Organizacija Article 19, koja se bavi zaštitom slobode izražavanja i informiranja, razvila je npr. listu principa koji se baziraju na najboljim zakonskim rješenjima o slobodi pristupa informacijama u svijetu.⁷ Prema ovom dokumentu, javne institucije trebale bi imati obavezu da objave minimalno sljedeće kategorije informacija:

- operativne informacije o tome kako javni organ funkcionira, uključujući troškove, revizorske izvještaje, standarde, postignuća, posebno kada se radi o javnom organu koji pruža direktne usluge građanima;

- informacije o zahtjevima i žalbama koje građani mogu podnijeti javnom organu;
- vodič o tome na koji način javnost može učestvovati u diskusiji o važnim zakonskim prijedlozima ili javnim politikama;
- tip informacija koje javni organi imaju i oblik u kojem se te informacije čuvaju;
- sadržaj bilo koje odluke ili politike koja ima utjecaja na javnost, zajedno s razlozima i materijalima na osnovu kojih je konkretna odluka donesena.

Analizirajući najbolja komparativna zakonska rješenja koja uključuju proaktivnu transparentnost, te relevantne međunarodne instrumente, Darbshire proširuje ovu listu, te sugerira da bi javni organi trebali proaktivno objavljivati i informacije o osoblju, javnim nabavkama, korisnicima subvencija, rashodima i prihodima, kao i zapisnike parlamentarnih sjednica, sudske odluke, strategije, planove, publikacije, registre, liste i baze podataka.⁸

I praksa drugih zemalja ukazuje na sve veći domet i značaj principa proaktivne transparentnosti. Značajan broj zemalja u svijetu, uključujući zemlje u regionu, uspostavio je odgovarajući zakonski okvir kojim se propisuju proaktivne mjere za ostvarivanje prava na pristup informacijama. Prema nedavnoj analizi zakonskog okvira 26 evropskih zemalja, velika većina zakona propisuje značajan broj proaktivnih mjera, dok u samo pet zemalja relevantni zakoni ne predviđaju takve mjere.⁹ Rezultati istraživanja provedenog u 32 zemlje

Nermina Voloder radi na poziciji projektnog koordinatora i istraživačkog asistenta u Analitici - Centru za društvena istraživanja. Magistrirala je 2013. godine na evropskom regionalnom programu “Demokratija i ljudska prava u jugoistočnoj Evropi”, postdiplomskom studiju koji zajednički provode Univerzitet u Sarajevu i Univerzitet u Bologni. Diplomirala je na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu, na odsjeku za novinarstvo. Posjeduje pet godina radnog iskustva u medijima.

⁵ Council of Europe, Council of Europe Convention on Access to Official Documents, CETS, br. 205.

⁶ Council of Europe, Council of Europe Convention on Access to Official Documents: Explanatory Report.

⁷ Article 19, *The Public's Right to Know: Principles on Freedom of Information Legislation* (London: Article 19, 1999), str. 3.

⁸ Helen Darbshire, *Proactive Transparency: The Future of the Right to Information? A Review of Standards, Challenges and Opportunities* (Washington: World Bank Institute, 2011), str. 21.

⁹ Right2INFO, *Good Law and Practice: Administrative Information and Proactive Publication*.

Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) pokazali su da se informacije o strukturi i funkcioniranju javnih organa, budžetske informacije, te godišnji izvještaji ministarstava, sa rijetkim izuzecima, proaktivno objavljuju u svim zemljama članicama OECD-a.¹⁰

Navedeni trend u domenu pristupa informacijama umnogome prate i zemlje regiona. Naime, zakoni o slobodi pristupa informacijama u Srbiji, Hrvatskoj, Sloveniji, Makedoniji i Crnoj Gori propisuju čitav niz proaktivnih mjera, među kojima je i utvrđivanje minimalnog obaveznog sadržaja web-stranica javnih institucija.¹¹ Tako hrvatski Zakon o pravu na pristup informacijama obavezuje javne organe da na svojim internetskim stranicama objavljuju 15 kategorija informacija, uključujući i zapisnike sa sjednica institucija vlasti, informacije o izvoru finansiranja, budžetu i izvršenju budžeta, informacije o dodijeljenim subvencijama, bespovratnim sredstvima i donacijama, kao i liste korisnika i visinu iznosa.¹² Pored toga, sve zemlje u regionu, izuzev Makedonije, uspostavile su i neki oblik inspeksijskog nadzora nad provedbom mjera proaktivne transparentnosti.¹³

Kako će pokazati nastavak analize, zakonski okvir u BiH sadrži neke elemente proaktivnih mjera, ali nivo i kvalitet regulacije takvih mjera ni izbliza ne korespondira sa spomenutim međunarodnim standardima i pozitivnim trendovima u zakonodavstvu ma drugih, naročito evropskih, zemalja.

3. OCJENA NORMATIVNOG OKVIRA U BOSNI I HERCEGOVINI

Sistematskim uvidom u relevantne propise u BiH, može se utvrditi da pravna regu-

lacija proaktivne dimenzije ostvarivanja prava na pristup informacijama u BiH ima sljedeće nedostatke:

1. Nedovoljna regulacija prava na slobodu pristupa informacijama

Neadekvatna regulativa u ovoj oblasti u BiH u prvom se redu manifestira kroz izostavljanje obaveze proaktivne objave informacija u posjedu institucija javnog sektora. ZOSPI u BiH, istina, sadrži neke elemente proaktivne transparentnosti. Konkretno, zakon je donesen kako bi se osiguralo da "svaka osoba ima pravo pristupa ovim informacijama u najvećoj mogućoj mjeri u skladu sa zakonom, te da javna tijela imaju odgovarajuću obavezu da objave informacije".¹⁴ U dijelu zakona u kojem se navode ciljevi njegovog donošenja, također se navodi da informacije pod kontrolom javnog organa predstavljaju javno dobro od vrijednosti i da javni pristup ovim informacijama promovira veću transparentnost i odgovornost tih javnih organa. Na kraju, prema članu 2 ZOSPI-ja u BiH, "zakon se tumači s ciljem da olakša i promovira u najvećoj mjeri i bez odgađanja objavljivanje informacije pod kontrolom javnog organa po najnižoj prihvatljivoj cijeni." No, važno je naglasiti da Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH, kao ni ekvivalentni entitetski zakoni, ne navode eksplicitno obavezu objavljivanja informacija na inicijativu javnih organa. Zakon uvjetuje pristup javnim informacijama podnošenjem zahtjeva, čak i u slučajevima kada su te informacije od značaja za širu javnost. U vezi s tim, zakonom nije propisan niti minimalni nivo informacija koje bi svaki javni organ trebao proaktivno objavljivati, što je značajan propust imajući u vidu međunarodne standarde i komparativna iskustva.

¹⁰ OECD, *Government at Glance* (Paris: OECD Publishing, 2013), str. 143.

¹¹ Vidjeti više u: Rajko, "Proaktivna transparentnost u Bosni i Hercegovini".

¹² "Zakon o pravu na pristup informacijama", *Narodne novine* 25/13, član 10.

¹³ Vidjeti više u: Rajko, "Proaktivna transparentnost u Bosni i Hercegovini".

¹⁴ "Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini", član 2.

2. Neadekvatna pravna zaštita korisnika informacija

Građani, pravne osobe, organizacije civilnog društva, pa i same institucije vlasti, nemaju odgovarajuću pravnu zaštitu u odnosu na proaktivne mjere u domenu prava pristupa informacijama. Od 2013. godine, kada su usvojene posljednje izmjene i dopune državnog ZOSPI-ja, nadzor nad provedbom ovog zakona povjeren je Upravnom inspektoratu Ministarstva pravde BiH. No, i u slučaju inspeksijskog nadzora, zakon tretira građane i druge korisnike informacija kao “podnosiocje zahtjeva”. Kao rezultat takve formulacije, protiv javnog organa može se pokrenuti prekršajni postupak ili izreći odgovarajuća novčana kazna ukoliko taj organ ne odgovori na pojedinačni zahtjev, no organi vlasti neće trpjeti nikakve posljedice ukoliko informaciju, koliko god ona bila značajna, samoinicijativno ne dostave široj javnosti. Osim što nadležnostima Upravnog inspektorata nije precizno definirana mogućnost kontroliranja proaktivnog objavljivanja, ne postoje ni drugi pravno obavezujući instrumenti nadzora provedbe tih mjera, kao što su npr. povjerenik ili agencija za informacije.¹⁵

3. Fragmentirano normiranje proaktivne transparentnosti

Obaveza proaktivnog objavljivanja informacija propisana je u nekoliko zakona koji samo parcijalno tretiraju ovu problematiku.¹⁶ Proaktivne mjere tako se mogu pronaći u Zakonu o upravnom postupku BiH (ZUP), koji propisuje obavezu omoguća-

vanja pristupa informacijama, utvrđujući da su organi uprave i institucije sa javnim ovlaštenjima dužni strankama omogućiti “pristup potrebnim podacima, propisanim obrascima, internetskoj stranici organa uprave te pružiti im druga obavještenja, savjete i stručnu pomoć”.¹⁷ Zakon o upravi¹⁸, kao sistemski zakon u odnosu na većinu javnih organa, u članu 6 sadrži opću odredbu o dostupnosti rada upravnih organa javnosti, koja ima kapacitet da bude jedan od temelja regulacije proaktivne objave informacija u posjedu javnih organa. Ipak, za cjelovito uređenje ovog područja nije dovoljna reinterpetacija jednog člana ovog zakona. Drugim riječima, premda postojeći fragmenti regulative u određenoj mjeri podupiru koncept i praksu proaktivne otvorenosti, nedostaje koherentan normativni okvir u ovoj oblasti.

4. Nedostatak adekvatne zakonske regulative

Bitni segmenti proaktivne transparentnosti regulirani su neadekvatnim pravnim aktima, koji nisu na potrebnom nivou u smislu hijerarhije pravnih akata. Tako su npr. proaktivne mjere koje se odnose na konsultacije sa javnošću u procesu izrade zakona, kao i otvorenost sjednica javnih organa regulirane podzakonskim aktima. Pravila o konsultacijama sa javnošću u procesu izrade zakona, konkretno, obavezuju relevantne javne organe u BiH da na internetskoj stranici objave nacrt konkretnog propisa, uz davanje mogućnosti svim zainteresiranim subjektima i građanima da dostave komentare.¹⁹ Obavezan sadržaj

¹⁵ Institucija povjerenika za informacije, nadležna za monitoring provedbe prava na pristup informacijama, djeluje u Srbiji i Sloveniji, a odnedavno i u Hrvatskoj, dok u Crnoj Gori tu nadležnost ima Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

¹⁶ Analitika – Centar za društvena istraživanja, *Proaktivna transparentnost u Bosni i Hercegovini: Od kakofonije ka harmonizaciji* (Sarajevo: Analitika, 2014).

¹⁷ “Zakon o upravnom postupku”, *Službeni glasnik BiH* 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13, član 6, stav 1.

¹⁸ “Zakon o upravi”, *Službeni glasnik BiH* 32/02 i 102/09.

¹⁹ “Pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa”, *Službeni glasnik BiH* 81/06, član 6; “Uredbu o pravilima za sudjelovanje zainteresirane javnosti u postupku pripreme federalnih pravnih propisa i drugih akata”, *Službene novine Federacije BiH* 51/12, član 9, stav b; “Smjernice za postupanje republičkih organa uprave o učešću javnosti i konsultacijama u izradi zakona”, *Službeni glasnik Republike Srpske* 123/08.

službenih internetskih stranica također je propisan uputstvima koja služe kao generalne smjernice za određivanje obaveznog sadržaja informacija i standardizaciju internetskih prezentacija javnih institucija.²⁰ Sumarno govoreći, premda pojedini podzakonski akti u BiH u određenoj mjeri, a ponegdje i dovoljno kvalitetno i detaljno, propisuju pojedine proaktivne mjere, takva praksa nije u skladu sa tendencijama u praksi drugih država, koje sugeriraju da ova materija treba biti regulirana aktom odgovarajućeg nivoa u hijerarhiji izvora prava – dakle, zakonom.

5. Neadekvatan institucionalni okvir

Na nivou BiH ne postoji javni organ nadležan za centraliziranu informacijsko-dokumentacijsku djelatnost, koji bi podržavao i proaktivnu transparentnost. Sudeći prema primjeru iz Republike Hrvatske²¹, takav bi organ, u okviru svoje djelatnosti, između ostalog, mogao proaktivno objavljivati odgovarajuću službenu dokumentaciju, vodiče za komuniciranje sa javnim organima i nosiocima javnih funkcija i praćenje njihovog rada, podatke o političkim strankama koji podliježu javnoj objavi i sl. Portali za objavu javnih informacija, uspostavljeni kao rezultat rada takvih organa, u sve većem broju zemalja koriste se kao sredstvo plasiranja informacija sa jednog mjesta, pri čemu je korisnicima ponuđena mogućnost pretraživanja i pronalaženja specifičnih informacija o radu različitih javnih institucija.²² Inicijalne aktivnosti u BiH u pravcu centralizacije podataka javnih organa na internetu preduzete su uspostavljanjem centralnog portala javne uprave Republike Srpske (www.esrpska.org), koji treba da se razvije u servis za korisnike javnih usluga.

No, drugi nivoi vlasti u BiH još uvijek nisu preduzeli ni te inicijalne korake.

4. PREPORUKE

Za poboljšanje postojećeg normativnog okvira u BiH potrebno je, prije svega, odgovarajućim odredbama dopuniti ZOSPI kao propis koji je najprikladniji za cjelovitu regulaciju proaktivnih mjera. U tom smislu, preporuke za unapređenje pravnog okvira neminovno uključuju sljedeće zakonske intervencije:

1. Propisivanje minimalnog sadržaja informacija koje javni organi proaktivno objavljuju na svojim internetskim stranicama. S tim u vezi, potrebno je pokrenuti proces postepenog specifikiranja i usklađivanja standarda za objavu, koji zahtijeva i konsultacije sa širim krugom aktera. Neophodno je identificirati klase informacija koje bi svaki organ trebao objavljivati na vlastitu inicijativu, a na osnovu najboljih primjera zakonskih rješenja u svijetu.²³
2. Propisivanje standarda kvaliteta proaktivno objavljenih informacija. Za proaktivno objavljivanje nije jedino važno koje su informacije objavljene, već je podjednako važno kada i na koji način je to učinjeno. U tom smislu, objavljene informacije moraju biti tačne, relevantne, pravovremene, razumljive široj javnosti, te dostupne prvenstveno putem interneta, ali i drugih kanala kao što su javni mediji, biblioteke, službene prostorije i sl.
3. Propisivanje tehničkih i drugih standarda koji određuju dostupnost proaktivno objavljenih informacija. Osim što pristup

²⁰ "Uputstvo o izradi i održavanju službenih internetskih stranica institucija Bosne i Hercegovine", *Službeni glasnik BiH* 21/09. Vidjeti i: Agencija za informatičko društvo Republike Srpske, Preporuke za izradu i održavanje veb prezentacija institucija Republike Srpske (Banja Luka: Agencija za informatičko društvo Republike Srpske, 2011).

²¹ Vidjeti Digitalni informacijsko-dokumentacijski ured Vlade Republike Hrvatske, www.hidra.hr (stranica će uskoro biti zamijenjena stranicom www.digiured.hr).

²² Najuspješniji primjer centralnog portala za transparentnost predstavlja britanska stranica data.gov.uk, a koncept funkcioniranja ovog portala iskorišten je kao model prilikom pokretanja sličnih projekata u drugim zemljama.

²³ Vidjeti fusnote 9, 10 i 11 i pripadajući tekst.

relevantnim informacijama treba biti besplatna, koristeći sve prednosti interneta kao medija potrebno je omogućiti da se informacijama može pristupiti na jednostavan način, pod jednakim uvjetima za sve korisnike.

4. Propisivanje rokova proaktivne objave informacija, njihovog ažuriranja, te dostupnosti ranije verzije nakon provedbe ažuriranja. Vodeći princip u ovom segmentu regulacije jeste da informacije moraju biti objavljene u što kraćem roku, po mogućnosti odmah nakon što su prikupljene. Naime, blagovremeno objavljivanje i ažuriranje informacija povećava korist koju javnost može imati od pristupa ovim informacijama.

5. Uspostavljanje centralnog portala namijenjenog za objavu informacija koje su javni organi dužni objaviti na proaktivnoj osnovi. Centralizirani portal za objavu informacija, kao i utvrđivanje organa nadležnog za upravljanje portalom, svakako

bi dobili na značaju u slučaju cjelovitog normiranja proaktivne transparentnosti u BiH, no takva bi djelatnost bila višestruko korisna čak i u aktuelnom, nedovršenom normativnom okviru.

6. Proširenje inspekcijskog nadzora na sve oblike ostvarivanja prava na pristup informacijama. Kako je proaktivno objavljivanje informacija sastavni dio prava na pristup informacijama, nadzorni organ bi trebalo da ima ovlaštenja da vrši monitoring ispunjavanja obaveza javnih organa da proaktivno objavljuju informacije na osnovu jasno definiranih parametara.

7. Omogućavanje prava žalbe rukovodiocu javnog organa ili nezavisnom nadzornom organu ukoliko institucija ne objavljuje minimum informacija koje je, prema zakonu, dužna objaviti i redovno ažurirati. Odluke kojima se rješavaju žalbe građana trebaju biti donesene u obliku koji dozvoljava ulaganje prigovora ili eventualno rješavanje spora na sudu.

Kingdom of the Netherlands

Ova je publikacija objavljena uz podršku Ambasade Kraljevine Holandije u Bosni i Hercegovini. Stavovi izneseni u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost Analitike – Centra za društvena istraživanja i ni u kom slučaju ne predstavljaju stavove Ambasade Kraljevine Holandije u Bosni i Hercegovini.

BIBLIOGRAFIJA

Izveštaji i članci

1. Access Info Europe. *Open Government Standards: Transparency Standards*. Madrid: Access Info Europe, 2014.
2. Analitika – Centar za društvena istraživanja. *Proaktivna transparentnost u Bosni i Hercegovini: Od kakofonije ka harmonizaciji*. Sarajevo: Analitika, 2014.
3. Article 19. *The Public's Right to Know: Principles on Freedom of Information Legislation*. London: Article 19, 1999. <http://www.article19.org/data/files/pdfs/standards/rightto-know.pdf> (stranica posjećena 20. 6. 2014).
4. Darbshire, Helen. *Proactive Transparency: The Future of the Right to Information? A Review of Standards, Challenges and Opportunities*. Washington: World Bank Institute, 2011. <http://siteresources.worldbank.org/EXTGOVACC/Resources/DarbshireProactiveTransparency.pdf> (stranica posjećena 20. 6. 2014).
5. Right2INFO. *Good Law and Practice: Administrative Information and Proactive Publication*. <http://www.right2info.org/scope-of-covered-information/administrative-information-and-proactive-publication> (stranica posjećena 20. 6. 2014).
6. Savino, Mario. *The Right to Open Public Administrations in Europe: Emerging Legal Standards*, SIGMA Papers, br. 46. Paris: OECD Publishing, 2010.
7. OECD. *Government at Glance*. Paris: OECD Publishing, 2013.

Propisi

1. Agencija za informatičko društvo Republike Srpske. Preporuke za izradu i održavanje veb

2. prezentacija institucija Republike Srpske. Banja Luka: Agencija za informatičko društvo Republike Srpske, 2011.
2. Council of Europe. Council of Europe Convention on Access to Official Documents, CETS, br. 205. <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/205.htm> (stranica posjećena 18. 6. 2014).
3. Council of Europe. Council of Europe Convention on Access to Official Documents: Explanatory Report. <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/205.htm> (stranica posjećena 18. 6. 2014).
4. "Pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa". *Službeni glasnik BiH* 81/06.
5. "Smjernice za postupanje republičkih organa uprave o učešću javnosti i konsultacijama u izradi zakona". *Službeni glasnik Republike Srpske* 123/08.
6. "Uputstvo o izradi i održavanju službenih internet stranica institucija Bosne i Hercegovine". *Službeni glasnik BiH* 21/09.
7. "Uredba o pravilima za sudjelovanje zainteresirane javnosti u postupku pripreme federalnih pravnih propisa i drugih akata". *Službene novine Federacije BiH* 51/12.
8. "Zakon o pravu na pristup informacijama" (Republika Hrvatska), *Narodne novine* 25/13.
9. "Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini". *Službeni glasnik BiH* 28/00, 45/06, 102/09, 62/11, 100/13.
10. "Zakon o upravi". *Službeni glasnik BiH* 32/02 i 102/09.
11. "Zakon o upravnom postupku". *Službeni glasnik BiH* 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09.

Za više informacija kontaktirajte:

Analitika – Centar za društvena istraživanja
www.analitika.ba
info@analitika.ba

Copyright © 2014
 Analitika – Centar za društvena istraživanja,
 sva prava pridržana.

Policy brief je objavljen u okviru projekta "Otvorenost javnih podataka – inicijativa civilnog društva za politike i prakse otvorene vlasti", koji u partnerstvu implementiraju Mediacentar Sarajevo, Analitika – Centar za društvena istraživanja i Evropski novinarski centar (EJC).

Autor fotografije na naslovnici: Anonymous Account
 Izvor: <https://www.flickr.com/photos/anonymouscollective/4263193267/>
 Fotografija pod CC licencom, isječen detalj originalne fotografije